Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ.
Manuscripte nu se retrimitŭ.

Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.

Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Donneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULU LVI.

„Gazeta“ ese în fiă-care-dĭ

Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.

Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.

Abonamentulŭ pentru Braşovŭ
a administraţiune, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplaru 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 223. Braşovŭ, Vinerĭ, 8 (20) Octomvre 1893.

Acţiunea guvernului Taaffe.

Braşovŭ, 7 Octomvre v.

Nicĭodată, de când s'a întrodusŭ dualismulŭ, nu s'a datŭ pe faţă nemulţumirea popórelorŭ din întrégа monarchiă în aşa mare mĕsură, nicĭodată grava cestiune a naţionalităţilorŭ nu a bătutŭ cu atâta vigóre la porţile parlamentelorŭ din Pesta şi din Viena, ca acuma.

In dieta unguréscă s'a vorbitŭ, precum scimŭ, multŭ despre necesitatea de a combate „agitaţiunile“ în sînulŭ naţionalităţilorŭ cu mai mare efectŭ ca până acuma şi despre mijlócele, ce voiesce sĕ le întrebuinţeze guvernulŭ în scopulŭ acesta. S'a ḑisŭ, că massele popórelorŭ nemaghiare suntŭ pacînice şi că va succede uşorŭ celorŭ dela putere de a le câştiga, décă se vorŭ îngriji mai multŭ de interesele lorŭ materiale. Dér despre drepturile acestorŭ popóre n'a fostŭ vorba de locŭ, pentru că în dietă nu se află nimenĭ, care sĕ fiă aplecatŭ a intra măcarŭ în discusiune seriósă asupra acestei teme, urgisită din partea tuturorŭ partidelorŭ maghiare.

Décă s'ar fi avutŭ în vedere, că cestiunea naţionalităţilorŭ este înainte de tóte o cestiune de dreptŭrĭ, éră nu o cestiune de pâne, orĭ de administraţiă, celŭ dintâiu lucru, ce ar fi trebuitŭ sĕ-lŭ facă ministrulŭ de interne Hieronymi, ar fi fostŭ sĕ céră reforma legii electorale esceptionale, ce esistă pentru Transilvania şi care este atâtŭ de asupritóre pentru Românĭ. Guvernulŭ ungurescŭ însĕ vrêndŭ sĕ suprime orĭ ce mişcare naţională în sînulŭ popórelorŭ nemaghiare, firesce că nu se póte gândi a lărgi dreptulŭ lorŭ electoralŭ, dându-le astfelŭ putinţa de a lupta mai cu efectŭ pentru realisarea postulatelorŭ lorŭ naţionale.

Ceea ce nu face însĕ guvernulŭ ungurescŭ pentru Ungaria şi Transilvania, face ministeriulŭ Taaffe pentru ţerile şi popórele din Austria. Legea electorală, ce este în vigóre în partea de dincolo a monarchiei, nedreptăţesce în multe privinţe popórele slave din Austria, pe când elementulŭ germanŭ îlŭ favoriséză în modŭ însemnatŭ. Acésta lege au făcut'o Germanii, când erau la putere, de unde se esplică de ce le este tocmai lorŭ mai favorabilă.

Contele Taaffe vrea acuma sĕ îndrepteze măcarŭ în parte acestŭ rĕu prin reforma electorală, ce o proiectéză şi care lărgesce dreptulŭ electoralŭ alŭ cetăţenilorŭ în mĕsură destulŭ de mare. Póte că Taaffe speră, că pe calea acésta guvernulŭ îşĭ va puté câştiga mai uşorŭ o maioritate durabilă în parlamentŭ, póte că prin lărgirea dreptului electoralŭ speréză a asigura întru câtva mai cu succesŭ interesele puterii centrale, destulŭ că pasulŭ decisivŭ l'a făcutŭ şi a începutŭ de acolo de unde trebue.

Cea mai bună dovadă, că proiectulŭ de reformă electorală alŭ contelui Taaffe are în vedere interesele totalităţii şi nu interesele speciale ale unui singurŭ elementŭ, este, că tocmai partida germană liberală, a căreia interese suntŭ cu deosebire scutite prin legea electorală esistentă, se opune mai multŭ acelui proiectŭ.

Germanii din stânga liberală vĕḑêndu-se aşa de multŭ ameninţaţĭ în nisuinţele lorŭ de suprematiă, afirmă susŭ şi tare, că scopulŭ principalŭ alŭ reformei electorale ar fi îndreptatŭ chiar în contra esistenţei partidei lorŭ şi a servi naţiunilorŭ slave numai spre întărire.

In strîmtórea lorŭ Germanii liberalĭ îşĭ îndreptă privirile asupra Polonilorŭ. Ce vorŭ face Polonii? Sprijini-vorŭ ei proiectele guvernului orĭ nu? Aceste suntŭ întrebările, ce se ventiléză în ḑiarele liberale germane, a căror speranţă este adĭ, că Polonii le vorŭ veni Germanilorŭ întru ajutorŭ.

„Cestiunea“, ḑice „N. fr. Presse“, „stă aşa: Voiescŭ Polonii sĕ rĕmână spectatorĭ indiferenţĭ, când în Austria se rĕstórnă posiţiunea Germanilorŭ, când deputaţii germanĭ vorŭ fi decimaţĭ şi parlamentulŭ se va schimba într'o adunare a partidelorŭ celorŭ mai estreme? Nicĭodată. Germanii nu arŭ uita, décă Polonii arŭ respinge acestŭ atacŭ.“

Polonii deocamdată parŭ a nu se grăbi cu hotărîrea lorŭ, ei ţinŭ mereu conferenţe şi nu se scie încă care va fi resultatulŭ lorŭ. Mâne se va face prima cetire a proiectului de lege privitorŭ la reforma electorală în cameră şi cu ocasiunea acésta, se ḑice, vorŭ face tóte partidele declaraţiunĭ, din carĭ se va vedé ce atitudine iau.

Décă însĕ guvernulŭ, fiă în desbaterea asupra disposiţiunilorŭ de stare esceptională în Boemia, fiă cu ocasiunea desbaterei reformei electorale séu a budgetului, ar rĕmâné în minoritate, s'asigură, că este decisŭ a disolva camera.

Punctulŭ de greutate alŭ situaţiunei s'a strămutatŭ dér acuma în Austria şi este învederatŭ, că ceea ce se va petrece aicĭ va fi multŭ decidĕtorŭ şi pentru resolvarea cestiunei naţionalităţilorŭ în monarchiă.

CRONICA POLITICA.

— (7) 19 Octomvre.

Vorbindŭ despre festivităţile dela Toulon, fóia ruséscă *„Moscovskija Viedomosti“* scrie următórele: „Festivităţile dela Toulon au întru atâta o însemnătate politică de frunte, încâtŭ forméză sancţiunea apropiărei a douĕ puterĭ, carĭ prin simpatii reciproce nenegabile şi prin interese comune suntŭ strînsŭ legate între olaltă. Comunitatea de interese a ambelorŭ state se întemeiază pe nisuinţa comună, de-a constrînge la neactivitate coaliţiunea „Germania-Austria-Italia,“ care esistă în centrulŭ Europei şi este îndreptată în contra Rusiei şi a Franciei. Acéstă coaliţiune aştéptă cu nerăbdare isbucnirea unui rĕsboiu, pentru-că rĕsboiulŭ este singura scăpare din situaţiunea nesuferită, ce s'a creatŭ de către militarismŭ. Precândŭ puterile coaliţiunei se apropiă totŭ mai multŭ de bancruta financiară şi socială, Rusia şi Francia privescŭ liniştitŭ şi fără de grijĭ în viitorŭ. Acum coaliţiunea din centrulŭ Europei e condamnată la neactivitate. Primulŭ cuvêntŭ alŭ acestei sentinţe s'a auḑitŭ în Kronstadt, celŭ din urmă s'a auḑitŭ în Toulon. Acéstă sentinţă este definitivă şi nerevocabilă. Liga de pace nu se mai póte mişca, ea trebue sĕ respecteze pacea. Fran-

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

Centenarulŭ morţii Reginei Marie Antoinette.

In 16 Octomvre a. c. s'au împlinitŭ o sută de anĭ dela mórtea nenorocitei regine a Franciei Marie Antoinette, fiicei celei mai tinere a gloriósei împĕrătese Maria Teresia...

In Ianuarie a. c. când amŭ scrisŭ despre ḑilele ultime ale lui Ludovicŭ XVI, amŭ părăsitŭ familia regală tocmai în acelŭ momentŭ, când Regele şi-a luatŭ ultimulŭ adio dela ea, spre a merge pe eşafodŭ. Regina s'a fostŭ aruncatŭ îmbrăcată pe patulŭ ei şi în plânsete şi în rugăciunĭ a petrecutŭ órele lungĭ până ce a duratŭ lupta soţului ei cu mórtea, în 21 Ianuarie, leşinândŭ mereu. Strigăte: trăiască republica, bubuitulŭ tunurilorŭ i au anunţatŭ Reginei momentulŭ, când sĕcurea gâdelui a despicatŭ capulŭ Regelui de corpŭ. Ea dorea fierbinte de a primi scirĭ esacte asupra ultimelorŭ cugetărĭ şi a ultimelorŭ cuvinte ale soţului ei. Ea sciea, că elŭ va murì ca unŭ bărbatŭ şi înţeleptŭ, voia însĕ sĕ afle, décă a muritŭ ca unŭ Rege. Vr'o slăbiciune faţă cu poporulŭ şi cu posteritatea ar fi umilit'o mai multŭ, decâtŭ eşafodulŭ.

Consiliulŭ comunalŭ a refusatŭ Reginei acéstă mângăiere. Regina a cerutŭ dela temniţerii sĕi voia, de a aduce memoriei soţului ei ultimulŭ tributŭ de stimă şi de a-lŭ puté jăli. Acésta i s'a încuviinţatŭ, dér în nisce condiţiunĭ de economiă vătĕmătóre. După o sfătuire deosebită, consiliulŭ comunalŭ a încuviinţatŭ şi fiului Regelui 15 cămăşĭ. După mórtea Regelui, închisórea cea rigorósă a principeselorŭ a mai fostŭ puţinŭ uşorată. In sĕptĕmânile d'întâiu credeau chiar comisarii dela Temple, că republica acum satisfăcută, va pune în curêndŭ în libertate pe femei şi pe copii. Dér Regina nu credea, că în ei se vorŭ redeştepta sentimentele umane. Inchisórea ei devenì érăşĭ mai rigurósă. Dér unii funcţionarĭ municipalĭ urzìră unŭ complotŭ, spre a mai uşura închisórea principeselorŭ şi spre a le pune în comunicaţiune cu lumea din afară. O sobă, care avea deschiḑĕturĭ, pe unde se conducea căldura, era destinată pentru a încălḑi o sală în catulŭ alŭ treilea, care servea Reginei şi principeselorŭ ca anticameră comună; în ţeva acestei sobe punea unŭ omŭ devotatŭ reginei scirile séu bucăţile tăiate din ḑiare, din carĭ voia sĕ comunice principeselorŭ anumite lucrurĭ ce se petreceau. Din parte-le principesele ascundeau totŭ aicĭ biletele, ce erau scrise cu cernélă simpatetică, a cărei colóre se ivea numai ţinêndŭ hârtia lângă focŭ. Dér situaţiunea Mariei Antoinette era de aceea aşa de grozavă, pentru că ea nu se mai temea de nimicŭ şi nu mai spera nimicŭ. Ea avea pacea desperării. Funcţionarii primăriei Toulon, Lepitre şi complicii lorŭ au fostŭ denunţaţĭ din partea soţiei păzitorului de temniţă Lison, care servea pe Regină. Ei au fostŭ toţĭ condamnaţĭ la mórte şi esecutaţĭ. Femeia Lison însĕ avù aşa de marĭ remuşcărĭ, încâtŭ a nebunitŭ.

Ce a trebuitŭ sĕ sufere sufletesce Maria Antoinette înainte de a se urca la 16 Octomvre pe eşafodŭ, se putea asĕmĕna cu o rĕstignire, pe lângă care mórtea apărea ca şi o mântuire. La 3 Iulie, la porunca conventului, i s'a răpitŭ fiiulŭ, şi fiica ei ne descrie în modŭ adâncŭ mişcătorŭ, cum bietulŭ băiatŭ striga şi se acăţa de mamă-sa, pe care trebuia s'o părăséscă; cum mama ilŭ acoperea cu trupulŭ ei în contra trimişilorŭ consiliului orăşenescŭ, carĭ o oră întrégă au fostŭ siliţĭ sĕ se lupte cu dênsa. „In fine ei au ameninţatŭ atâtŭ de hotărîtŭ cu aceea, că mĕ vorŭ omorî pe mine şi pe elŭ, încâtŭ din iubire faţă de noi a cedatŭ. Eu şi mătuşa mea l'amŭ ridicatŭ, căcĭ mama nu mai avea nicĭ o putere, şi îmbrăcându-lŭ l'amŭ predatŭ municipalilorŭ, mătuşei i curgeau lacrĕmile şiróie, simţea ea sĕrmana, că nu-lŭ va mai vedé. Bietulŭ micuţŭ ne a îmbrăţişatŭ pe tóte, şi plângêndŭ s'a îndepărtatŭ cu municipalii“. (Mémoires sur le temple). La 2 Augustŭ, Maria Antoinette fù despărţită şi de fiica sa, precum şi de cumnata, princesa Elisabeta, sora lui Ludovicŭ XVI, cu scopŭ, ca sĕ fiă condusă în conciergeriă. In mânia urei celei marĭ însĕ, cu care o urmăria poporulŭ de mai mulţĭ anĭ, acusatorii ei numai cu mare greutate au pututŭ produce ceva contra ei, ce s'ar fi pututŭ numi o scrisóre de acusaţiune.

Mijlócele cele mai ticălóse s'au întrebuinţatŭ, ca sĕ suplinéscă lipsa de fapte, pe basa cărora s'o fi pututŭ acusa. La 8 Octomvre au venitŭ în temple căpeteniile consiliului comunalŭ, Pache, Chaumette şi Hebert, cu scopŭ sĕ stórcă dela princesa de 15 anĭ, Maria Theresia Charlotta, mărturi-